

toča, da mora vsakdo, kdor se hoče posluževati ene teh cest, imeti v svoji izkaznici ali prolaznici zapisano, katera cesta mu je dovoljena.

Tretja vrsta potov za mali promet so ona, po katerih sme obmejno prebivalstvo z obeh strani voziti žito v mlino preko meje, na žage, v olarne, na stope, po katerih smejo hoditi živinozdravniki, zdravniki, babice in obrtniki z obeh strani. Ta pota so dovoljena tudi za dvojalstnike. N. pr. taka pota so: Pri Murhofu in Lichenendorfu, nadalje pot po razvodju od St. Ilja do Playba, od Playba do Spičnika, od Spičnika do Kreuzwirta, oziroma do Sv. Duha in dalje po obmejnem grebenu. Ta pota tečejo nekaj časa po jugoslovanskem, potem zopet po avstrijskem ozemlju. Za vsako področje orožniških postaj je natanko določeno, kateri posestniki in njih uslužbenci smejo uporabljati ta pota. Radi pomankanja prostora mi je žal nemogoče v »Gospodarju« navesti vsa ta pota. V pogodbi se imenujejo te ceste »skupna pota.«

Posebna ali specijalna pota so za posamezne posestnike, n. pr. za vaščane v Lichenendorfu je dovoljena gotove mesece v letu uporaba broda Ceršak—Lichenendorf, da spravijo stelo, drva, seno in sadje čez Muro. O takih specijalnih potih so prizadeti obveščeni po politični oblasti, žandarmeriji ali carinikih.

Pota za napajanje živine, uporabo studencev tik ob meji, za gonitev živine na pašo itd. določijo posamezne carinske postaje. V pogodbi je določeno, da obojestranski cariniki morajo dovoliti prebivalstvu uporabo potov, da nosijo ali vozijo vodo iz studencev ali mlak onstran meje.

Izkaznice ali prolaznice. Vse dosedanje izkaznice in prolaznice za obmejno prebivalstvo v 10 km pasu ter za dvojalstnike izgubijo svojo veljavnost s 1. februarjem 1923. Svetujem, da takoj potom svojega občinskega urada zahtevate nove izkaznice in prolaznice. Priložite staro listino, da vam ne bo treba kupovati nove fotografije. Natančneje navodila o novih izkaznicah in prolaznicah dobi vsak pri žandarmeriji, občinskem ali carinskem uradu ter na okrajnem glavarstvu. Cena izkaznic, oziroma prolaznic, je 9 dinarjev. Žal, nismo mogli prodati, da bi veljavnost izkaznic in prolaznic trajala 1 leto. Veljajo samo za 6 mesecev. Dvojalstniki morajo imeti izkaznice in prolaznice. Na prolaznici ni treba fotografije, ampak le na izkaznici. Za delavce velja prolaznica na skupnem listu, ali pa tudi za vsakega posebej. Dosegli smo, da obmejni carinski uradniki smejo sproti izdajati posebne izkaznice za delavce in viničarje in posle, ki imajo opravljati dnevno delo na posestvu onstran meje.

Uporaba železnice. Za prekoračenje meje je dovoljena tudi uporaba železnice in sicer proge Gornja Radgona—Spilje ter Dravograd—Sinčavas. A uporabljati se smejo vlaki samo po dnevu. Natančneje o voznji z železnico se izve pri carinskih postajah.

Vožnja na mlino, žage in stope. V 10 km pasu sme vsakdo voziti svoje ali nakupljeno žito v mlino preko meje, lesene hlode na žage, proso v stope, oljnato zrnje v olarne. Vsak, kdor pelje kako tako balgo preko meje mora prinesiti posebno izjavo, da bo mlinski izdelek gotovo pripeljal nazaj. Take tiskovine dobijo občinski uradi v Cirilovi tiskarni v Mariboru. Seveda mora imeti voznik izkaznico s fotografijo in živinski potni list za živino ter še posebno jamstveno izjavo, da privede živino nazaj. Radi žita se nam je posrečilo doseči, da ni potrebno pripeljati moko že tekom 1 meseca nazaj, ampak, da se ta doba podaljša za več mesecev, kakor pač kdo želi. To pa smo zahtevali radi tega, ker v zimskem času mlini zamrznejo, a v poletju mnogokrat ni vode. Isto velja za žage in olarne.

Prehod čez mejo je dovoljen samo po dnevu. Samo v izvanredno nujnih slučajih: bolezen, smrt, nesreča pri živini, požar ali kaj sličnega, smejo carinske postaje dati dovoljenje za enkratni prestop meje ponoči.

Za živinozdravnike, zdravnike, dušne pastirje, babice in obrtnike izdaje okrajno glavarstvo posebne legitimacije za prestop meje.

Denarja sme vzeti vsakdo, kdor ima izkaznico ali pa prolaznico, na mesec 3000 dinarjev. Avstriji pa smejo vzeti vsakokrat 200.000 avstrijskih kron seboj. Svota denarja se vpiše v izkaznico.

Požarne brambe in sosedji smejo v slučaju požara brez izkaznic iti na pomoč preko meje.

Komisija, ki je v Gradcu dne 15. oktobra 1922 podpisala medsebojno pogodbo o obmejnem prometu med Jugoslavijo in Avstrijo, je predlagala vladi še razne olajšave, a do danes še rešitev ni dospela. Ako komu kaka stvar glede obmejnega prometa ni jasna, naj se pismeno obrne na moj naslov. Naša skrb mora biti, da se obmejni promet polagoma tako uredi, da bodo izostale vse šikane in nepotrebne težave.

Svetujem pa našim ljudem, da se varujejo vsakega tudi najmanjšega prepovedanega prenosa ali prevoza blaga preko meje. Če bi se začelo na meji uveljavljati tihotapstvo, bo vlada, kakor je zagrozila, takoj ustavila ves mali obmejni promet. V takem slučaju pa bo zelo težko zopet doseči sedanje ugodnosti.

#### UREDITE TAKOJ VOLILNE IMENIKE.

Vsak krajevni odbor Kmetске zveze mora imeti do 15. januarja 1923 volilni imenik za narodno skupščino prepisan!

Vsak odbornik krajevnega odbora ima strogo dolžnost skrbeti, da bodo vi naši somišljeniki iz njegove vase (okolija) v volilni imenik vpisani, vsi nasprotniki, ki so neopravičeno v imeniku, pa izbrisani. Vsak odbornik mora imeti prepis (izvleček) volilnega imenika za svojo vas (okolij).

Zahtevajte vpis v volilni imenik za vsakega našega

somišljenika, o katerem kolikor toliko sodite, da ima volilno pravico.

V volilni imenik za državnozbornske volitve smejo biti vpisani vsi moški, ki stanujejo v občini 6 mesecev in imajo volilno pravico.

Kdo nima pravice biti v pisan v volilni imenik?

1. Oni, ki so obsojeni na ječo, dokler se ne vrnejo v pravice.

2. Oni, ki so v konkurzu.

3. Oni, ki so pod skrbstvom (očetovsko oblastjo, varstvom, kuratelo).

4. Oni, ki so obsojeni na izgubo državlanske časti, za čas, dokler traja ta kazen.

Kako je zahtevati popravilo volilnega imenika (zahtevati vpis ali izbris kakoga volilca)?

Vsakdo ima pravico volilni imenik pregledati, prepisati, razglasiti in natisniti ter bodisi zase, bodisi za drugega zahtevati njegov popravek.

Popravek volilnega imenika se zahteva pismeno ali ustno pri občinskem uradu ali pri deželnem, ozir. okrožnem sodišču. Vsaki zahtevi za popravilo volilnega imenika je treba priložiti kot dokaz potrebne uradne listine, domovnico, rojstni list, potrdilo občinskega urada o šestmesečnem bivanju v občini. Te listine so vse takse in kolka proste in jih mora vsaka oblast v ta namen na zahtevo brezplačno v 24 urah izstaviti.

Na tako vložene zahteve mora županstvo odgovoriti v petih dneh. Če ne odgovori, se smatra, da je zahtevo zavrnilo. Komur županstvo zahtevo odbije, ali pa, če mu ne odgovori, ima pravico pritožbe na deželno, ozir. okrajno sodišče. To se bode dogajalo posebno tam, kjer so županstva nam nasprotna. V tem slučaju ne smemo odnehati, ampak takoj vložiti pritožbo.

Vse reklamacije morajo biti brezpogojno vložene vsaj do 10. januarja 1923, ker se smejo popravki zahtevati le 15 dni po razglasitvi ukaza o razpisu volitev, ukaz bo pa razglašen te dni.

## Politični ogled.

### DRŽAVA SHS.

Komaj je bila skupščina rapuščena ob pravem obleganju žandarmerije in policije, ker je bilo zunaj in znotraj vse polno uniformiranih in oboroženih žandarjev ter preoblečenih policajev in agentov, se je že začel boj za mandate in v klubih so se vršile seje ena za drugo. Dočim zborujejo radikalci mirno in prevdarno, hrumi iz demokratskega kluba neprestan krog in prepir. Radikalci so se dobro pripravili za volitve, ker imajo sedaj vse, kar je v Srbiji že od nekdanj za volilne boje merodajno, imajo državne blagajne in pa svojo policijo, glede volilnega gesla pa itak niso v zadregi. — v glavnem bodo nastopali kot velesrbijanci za Veliko Srbijo in v kolikor bo kazalo, bodo znali govoriti tudi o nekaki reviziji ali spremembi, valeč vso krivdo režima na demokrate. Demokrati so izgubili državne kase, oblastniška mesta in povrh imajo v svojih vrstah še hud razdor in osebno mržnjo.

Radikalci imajo svoja gotova in varna volilna okrožja, dočim so demokrati razdeljeni na dva tabora s približno enakim številom kandidatov in različnim številom volilcev. Srbski demokrati so za Davidoviča in tako ostane Pribičevićevi skupini samo prečanski svet, ki pa ne bo imel dosti volilnih kroglic za demokrate in to še celo za one najhujše in najostudnejše vrste.

Da je slovenska demokratska trojica že danes brez mandatov, je jasno. Da pa se njihovim hrvatskim in srbskim kandidatom ne godi nič bolje, je to bolj zanimivo. Veliko skrb obračajo Pribičevićevi pristaši na dr. Lukiniča, ki je bil predsednik parlamenta, in na bivšega finančnega ministra Kumanudija. Dr. Lukiniča so prvotno hoteli kandidirati v Liki. Toda tja se mora zateči sedaj sam Pribičević, ker druge ni varen. Lukinič bi v Liki prišel v poštev le še kot okrajni kandidat, kar se pa za predsednika parlamenta ne spodobi. Mislili so ga kandidirati tudi v Srbiji. Toda po zadnjih dogodkih na to ni misliti, ker bodo tam kandidirali le Davidovičevi pristaši. Sedaj ga gonijo nazaj v njegov kraj Karlovac, kjer pa ga čaka težak boj. Tudi Kumanudiju se v Srbiji ne godi bolje. Zadnjič je bil izvoljen v bitoljskem okrožju. Sedaj bo tam kandidiral Davidovičev Čičević. Tako je tudi Kumanudi na suhem. Si bo z dr. Zerjavom in Kukovcem podal roko.

Radikalci nadaljujejo z vso vneto razkrivanjem in iznašanjem raznih zlorab in nepostavnosti bivših demokratskih ministrov. To seveda ne izhaja iz poštenega odpora proti korupciji, temveč iz strankarskih namer, da bi radikalci svojo sokrivdo zakrili ter mnogo volilnih glasov pridobili na škodo svojih dosedanjih zaveznikov. Razne naredbe bivših ministrov se razveljavljajo, spreminjajo ali vsaj obsojajo, v vseh uprav nih poslih, ki so bili v demokratskih rokah, se razkri vajo razne zlorabe in tako ni obtožb ne konca ne kraja. Pri vsem tem malo čudno izgleda, da so dobili vsi bivši ministri visoka odlikovanja. Lahko bi se tudi sklepalo, da je ves ta boj med nevim in bivšimi ministri samo navidezna igra in da se bo ta družba ob prvi priliki zopet znašla na škodo naroda in države.

Ker je šel Sv. Pribičević, bodo šli najbrž tudi njegovi fašisti ali »Orjuna«.

Notranji minister je navedel v svojem poročilu, da je ta organizacija izvršila v zadnjem času brezštevilno protizakonitih činov in je predlagal, naj se to društvo kot protidržavno razpusti, njegovim voditelji pa postavijo pred sodišče radi protizakonitih dejanj. Tudi v tej zadevi še ni bil sprejet končni sklep, skoro gotovo pa bo »Orjuna« razpuščena.

Stranke izdajajo svoje volilne proglose in pojavljajo se tudi nove politične skupine, ki hočejo pri volitvah samostojno nastopati. Tako se snuje v Vojvodini židovska stranka, ki bo združila žide vseh narodnosti, ter hoče v parlamentu zastopati le versko stališče.

Ta verska stranka bo na škodo madžarski in nemški stranki, če ji vse svoje vernike odtegne.

Invalidi so sklenili tudi svojo politično pot, ki sicer ne bo strankarska. Posamezne okrožne invalidske organizacije hočejo namreč stopiti v zvezo z najmočnejšimi strankami domačih volilnih okrožij, da sprejmejo po enega invalida na svojo listo in ti invalidi, izvoljeni na raznih listah, bi v parlamentu skupno nastopali v invalidskih zadevah, politiko bi pa morali pustiti na strani. Organizacija invalidov bi si pridržala pravico, da svoje poslance izmenjuje ali odpoklicuje.

Iz Radičevega glasila je razvidno, da bo Hrvatska republikanska seljačka stranka nastopila v banski Dalmaciji, Hrvatski, Bosni in Hercegovini samostojno in sicer na podlagi sklepa stranke od 22. februarja 1922. Ta sklep je bil 23. decembra izpopolnjen v toliko, da sme napraviti predsednik stranke izjemo, ako zahteva potreba. To se bo zgodilo v Zagrebu, kjer bo pri volitvah nastopil Hrvatski blok. Nasilce liste Hrvatskega bloka bo ali književnik ali pa novinar. Istotako bo nastopil Hrvatski blok skupno v virovitiški županiji, ponekod v Sremu in morebiti tudi v Bosni. Kandidat Hrvatske republikanske seljačke stranke ne sme biti na podlagi sklepa glavnega odbora stranke noben šolan gospod, ako ni v seljački stranki vsaj pet let. Izjemo sme napraviti predsednik stranke s soglasnim odobrenjem glavnega odbora.

Srbski republikanci hočejo obdržati svoje volilne konference po raznih mestih izven Srbije, tako tudi v Zagrebu in Ljubljani.

Ministrski svet je takole spopolnil pravilnik k stanovanjskemu zakonu:

V slučaju, ako se hišni posestniki in stanovalci glede višine stanarine ne sporazumejo, plačajo najemniki dosedanjo stanarino, dokler se ne poravnava spor pred posebnim razsodiščem. Ako bi hišni posestniki ne hoteli stanarine sprejeti, se vsota lahko izroči v hrambo občinskega sodišča.

Nadalje je ministrski svet rešil vprašanje izvoznih carin na svinje. Izvoz svinj izpod 70 kg je prepovedan. Za svinje preko 70 kg znaša izvozna carina 200 din. za komad, za zaklane svinje se plača 400 D od 100 kg, za soljeno meso in mesne izdelke 150 D od sto kg, za slanino in mast 600 D od 100 kg. Industrijske klavnice morejo dobiti 50 do 60 odstot. popusta.

### FAŠISTOVSKA ITALIJA.

Mussolini odeva celo Italijo v fašistovsko obleko. Začel je z imenovanjem fašistov na važna državna mesta, policijo preurejuje, svojim zaslužnikom daje vso moč in oblast in znak fašistov bo celo na novem, kovancem denarju. Ta znak (zvezani snopi palic) ima že sedaj pečat zunanjega ministrstva.

### GRSKA VOJASKA VLADA.

je na zelo slabih nogah. Antanta je Grski spustila, naj si oskrbi drugo vladu, ki ne bo na tako slabem glasu v svetu, in tudi doma se širi močen pokret proti vojaškemu oblastnikom, od katerih so se nekateri že spravili na varno v tujino, da jih ne bi kaj takega zadelo, kar so oni s prejšnjimi ministri napravili.

### NEMCIJA.

Nemška republika ima hude boje z monarhisti, ki snujejo vedno nove zarote. Sedaj je policija odkrila zopet tajno monarhistično zvezo, ki se je že več mesecev shajala ter zborovala v prostorih nekega tovarnarja blizu Altone. Zarotniki so sami bivši carski oficirji in pri preiskavi v tovarni se je našlo precej orožja, zlasti bomb in pa spisov, ki pričajo, da so se zopet pripravljali atentati. 17 članov te zarotniške družbe so zaprli ter predali državnemu sodišču v Leipzigu.

## Naša zborovanja.

Okrajni shodi zaupnikov KZ v muriborskem okrožju. V Gornji Radgoni v hiši Posojilnice v torek, dne 2. januarja ob 9. uri predpoldne. — V Ljutomeru v sredo, dne 3. januarja, ob 9. uri predpoldne. Lokal se še določi. — V Ormožu v dvorani gostilne Bauer, v četrtek, dne 4. januarja ob 9. uri. (Na teh treh zborovanjih poročata poslanec dr. Hohnjec.) — V Črensovcih v gostilni Bauer v torek, dne 9. januarja ob 9. uri predpoldne. V Murski Soboti v gostilni Peterka v sredo, dne 10. januarja ob 9. uri. V Križevcih za gornji del Prekmurja v gostilni Gorčan v četrtek, dne 11. januarja ob 9. uri predpoldne. Poročata poslanca Pušenjak in Klekl. V Ptuj v dvorani minoritskega samostana v ponedeljek, dne 8. januarja ob 9. uri predpoldne. V Slov. Bistrici v dvorani Hranilnice dne 9. januarja ob 9. uri predpoldne. Poročata poslanec Žebot. Pri Sv. Lenartu v Slov. gor. v dvorani Arnuš v sredo, dne 10. januarja ob 9. uri predpoldne. Poročata poslanec Roškar in Žebot. V Mariboru (za levi dravski breg) v četrtek, dne 11. jan. ob 9. uri predpoldne v dvorani Orovič. V Mariboru (za desni dravski breg) v petek, dne 12. januarja ob 9. uri dopoldne istotam.

Podučni tečaji za organizatorje in zaupnike SLS v mariborskem okrožju: Sv. Marjeta ob Pesnici v torek, dne 2. januarja, v gostilni Kramberger. Za župnije: Sv. Marjeta, Sv. Peter, Jarenina, Spodnja Sv. Kungota, Sv. Jakob in Sv. Barbara v Slov. gor. — Hoče pri Mariboru v sredo, dne 3. januarja, v društvenem domu. Za župnije: Hoče in Slivnica. — Fram pri Mariboru v četrtek, dne 4. januarja, v Aninem dvoru. Za župnije: Fram, Slivnica, Sv. Martin in Gornja Polskava. Začetek povesod ob pol 9. uri predpoldne. — Radvanje pri